

Budapest, 1879.

27. szám.

Julius 3.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőségéhez (IV. Lövész utca 13. sz.) kérjük küldeni

A kiállítás után.

A székesfehérvári kiállítás kapui f. hó 1-jén bezárltak s ott hol egy hónapon tul pezsgő élet volt s a látogatók ezrei nyízsogtek, ma már legfőlebb egy pár napszámos lézeng, kik a kiállítás még el nem kelt tárgyait málházni s a vasutra szállítani segítenek. A kiállítás kezdeményezői s létrehozói büszke önérzettel s megele-gedéssel hivatkozhatnak a fényes eredményre, melylyel megmutatták, hogy mit képes a hazafias lelkesedés, a kitartó ernyedetlen szorgalom, a vállvetett törekvés s akadályt nem ismerő férfias, bátor elhatározás létrehozni. Az ország elismeréssel tartozik ezért nekik, mert megele-gedéssel tapasztalhatta, hogy nem hiu csillogás, hanem realis alapokon nyugvó versenye volt e kiállítás a hazai iparnak, s ha semmi egyéb haszna sem lett volna, mint az hogy ipari s kereskedelmi ismeretségeket és összeköttetéseket hozott létre, némi forgalmat eszközölt az üzlet egyes pangó ágaiban, habár csak pillanatnyira is, már ez maga sem volna megvetendő eredmény, a mennyiben ezen forgalomba ugy szólván az országnak minden zuga belevonatott s nem egy iparos és kereskedő csinos kis összeget vitt haza elárusított cikkeiért, melyek talán még igen sokáig vevőre vártak volna.

A kiállításoknak céljok megismertetni az egyes vidékek termelvényeit, az egyes iparágak termelési képességét, s ez által új piacokat nyerni az iparcikkeknek. Ezen tájékozást és utbaigazítást elősegíteni, iparunk képességéről mintegy szemléltető áttekintést adni, feltárni a hiányokat s a hézagokat, melyek betöltésre várnak — ez volt feladata a székesfehérvári kiállításnak. E feladatának teljesen megfelelt, s azon örven-

detes meggyőződést szerezhettük magunknak, hogy hazánk ipari fejlődésében jelentékeny haladást tettünk, habár el kell ismernünk, hogy még igen igen sok teendőnk, tanulni valónk van, s nagy kitartásra és hosszas munkára lesz szükségünk, míg odáig emelkedünk, hogy összes ipari s fényüzési szükségleteinket saját termelvényeinkkel fedezhessük. S ezen beismerésben fekszik a legnagyobb erkölesi eredmény, mert hiányaink s hátramaradásunk látása egyes iparágokban szemben a más oldalon mutatkozó előhaladott s magas foku fejlettséggel, mely jogosan igényt tarthat a külfölddel való versenyképességre: lehetlen, hogy buzdítólag, s ösztönzőleg ne hasson a törekvés s haladás fokozására, a munkakedv emelésére. A magyar ember kiváló tehetségekkel bir s a mely ágára a művészetnek vagy iparnak reá vetette magát, csakhamar megmutatta, hogy mivé tud lenni. Elég legyen itt csak a zenészet és festészet fényes magyar neveire hivatkoznunk.

A székesfehérvári kiállítás tehát okvetlenül újabb impulsust fog adni iparosainknak s gyárosainknak, hogy ügyekezzenek fokozatosan a tökély felé s termelvényeikkel minden irányban tért foglalni. De iparosaink és gyárosaink minden ügyekezete haszontalan fáradság, gyümölcstelen munka lesz, mely lankaszt és végre fölemeszt minden erőt, ha maga a hazai fogyasztó közönség nem fogadja a hazai ipart ápoló karjaira. Nem kell nekünk hadat üzenünk a külföldnek, arra gyengék vagyunk, hogy harezot idézzünk elő ily téren, erősebbek is megadták már ilyesminek az árát, — de amnyit tehetünk, s ezt megtenni hazafui kötelességünk, hogy a miben a hazai ipar képes kielégíteni szükségleteinket, ne nyuljunk az idegen után. Elégedjünk meg a mienkkel, ha talán amannál valamivel alábbvaló is.

Hagyjanak fel különösen nőink azon Poroszországból importált nevelőnők által beléjük csepegtetett külföldieskedő előszeretettel, mely még azt is elhiszi, hogy a porosz és német gazdasszonyok jobb szakácsnők a magyar nőnél.

Viszhang.

(Koltai Virgínek, 1879. jún. 13-ról).

A szép természet mily kedves neked,
Virányait mily égre szereted:
Megmondja lantod édes zengzete,
A melyre lelked hő sugárt vete. —

Én is gyönyörrel járok oly helyen,
Holott ékes virág, fű, lomb terem.
Ki ne szeretné hegy, völgy sátrait,
Mikkel kínál az ősa és csalit?

De lelkemen leghőbb az élvezet,
Ha utam oly vidék felé vezet,
Hol ifju fáktól reng a zöld berek;
Lefestni ily gyönyört alig merek.

Az ifju lelkek égi ihletét,
A tiszta szív romlatlan érzetét,
A tetterőben duzzadó erőt,
Magasb irányra gyuladó velőt;

A zsenge kornak imez éveit
Ha látom, uj, szent érzélem hevit;
Imám föl, a magasba röppen el:
»Viruljon a nemesb, ifju kebel!« —

A szent halom fenyves tetőzetén
Ős fák között virányt élveztem én:
Virány az ifju sarju nem zedék!
Szeresse Árpád ősi nemzetét;

Szeresse azt az édes jó Anyát,
Mely üdvilgetben ad örök tanyát;
Szívének szent s magasztos érzetét
A korcsirány soha se tépje szét.

Nyulassy Antal.

A fekete kutya.

Antonio de Trueba elbeszélése.

(Vége.)

Midőn Miguel látta, hogy a rablók eltávoztak, elindult Otannezbe, hogy a gyilkosságot feljelentse. Már majdnem lenn volt a völgyben s még mindig hallotta a szegény kutya vonítását. A mint azonban félelme megszűnt, gyávaságának tudatára ébredt. »Gyávaságom, mondá magában, nem érdemel megbocsátást Isten és emberek előtt. Miguel! Miguel! kiálta a szegény lány halálküzdelmében s még csak annyi bátorságom sem volt, hogy jajgatásaira a távolból feleltem s a rablókat elhárítottam volna. Oh Istenem! hogyan jelenhetek

meg honfitársaim előtt, kik mindig bátrak és nagylelkűek, anélkül, hogy szégyenletemben meg ne haljak!« Szemei könyekkel teltek meg, melyeket a harag és szégyen facsart ki. Midőn a gesztenyeerdő melletti hidon át akart menni, hirtelen maga előtt látta Augustina kis kutyáját, melynek szemei mint két égő szén csillogtak. Hizelegni akart a kutyának, de ez dühösen morgott és eltűnt a gesztenyék árnyékában, kísértetiesen forgatva szemeit.

Miguel kíséretében az otannezi hivatalnokok azonnal a büntett színhelyére mentek. A sebész hozzájok csatlakozott, hogy ha lehet még azonnal segíthessen. Az egész uton Miguel újra maga előtt látta a kutyát ugrálni; de az volt a különös, hogy csakis ő vette észre és hogy minél közelebb értek a szerenesétlenség színhelyéhez, annál tisztábban s élesebben volt hallható a szegény állat siránkozása urnője oldala mellett. A mint az egerfabozóthoz értek, Augustinát ott találták megsebesítve, kis fekete kutyája mellette volt. A sebész még némi életjelt vett észre rajta. Sikerült őt életre hozni, de csak néhány pillanatnyira, mi alatt a szegény leány meg tudta jelölni azokat, kik megrabolták és halálosan megsebesítették. A holttestet azután Otannezbe vitték; a kutya követte őt, Miguel pedig visszament kunyhójába. Hogy a félelmet elűzze magától, nagy tüzet csinált ajtaja előtt, lefeküdt s szeretett volna elaludni. Azonban valamennyiszer felébredt s a tűz felé nézett, mindig ott látta a fekete kutyát ijesztő tekintetével.

A mint kinappalodott, egy darab tőkehalat tett a szénre s kukoriczakenyeret evett hozzá, melyet a megelőző este az Augustina kutyája számára tett volt félre. Azután lement a patakhoz vizet inni, mielőtt munkához fogna. Midőn azonban inni akart, a víz tükrében megpillantá a fekete kutyát, a mint fogait vicsorította. Föltekinthetett a sziklára azon hiedelemben, hogy talán az állat ott áll s a vízben visszatükröződik, de a kutya sehol sem volt látható, s erre megmagyarázhatlan borzalom vett rajta erőt.

Egész nap maga mellett látta a kutyát s úgy tett, mintha folytonosan hallaná az egerfabozótból Augustina hasztalan segélykiáltásait. Az est beálltával egy fakeresztet készített s azon helyen felállította, hol Augustina vérenek nyomai még láthatók voltak. Azután a galdamesi hegy felé ment, hol néhány földije szintén szénégetéssel foglalkozott. Elbeszélte nekik a történeteket s megegyezett velök, hogy ott marad s együtt fognak dolgozni, két társa pedig az ő otannezi tanyáján fogja a munkát végezni. Midőn azonban másnap a nap fölkel, a kis fekete kutyát újra maga előtt látta villogó szemekkel s agyargó fogakkal. S e pillanattól fogva ezen látomány éjjel nappal nem szűnt meg őt üldözni. Nem volt többé egy pillantig sem nyugta — sem ébrenlétében sem álmában.

Egyszer a mint éjjeledni kezdett, Miguel vállán a fejszével nyugodtabban tért kunyhójába, mert azon este nem látta a kutyát. Azonban hirtelen megpillantá maga előtt három lépésnyire az állatot: a kutya fogait vicsorította rá s szemei szikráztak. Kétségbeesésében oly borzasztó vágást intézett fejszéjével a kutyára, hogy annak fejét kettéhasította. Örülve, hogy folytonos üldözötől végre megszabadult, kunyhójába lé-

pett. De ez csak hiu öröm volt. Másnap a kutya újra megjelent, anélkül, hogy testén legkisebb sérülés lett volna észrevehető. Ekkor a szerencsétlen Miguel elhatározta, hogy Biscayából rögtön visszatér hazájába Guipuzcoába, s elment Bilbaóba, hogy egy gőzhajóra üljön, mely onnan San Sebastianóba indult. »Ez a kutya, mondák neki barátai, az ördög lesz, ki kutyaalakot ölt, hogy téged kétségbe ejtsen. Ha még egyszer megjelennék, vess keresztet magadra s meg fogod látni, hogy rögtön eltűnik!« Elhatározva, hogy társainak tanácsát, ha szükséges követni fogja, a Casegna folyón lement Guennesbe. Alonsotegui felett az ut szélén egy kőoszlop áll, mely vaskeresztbe végződik s a következő felirat van rajta: »Itt halt meg Don Diego de los Hoyos. Imádkozzatok érte! Meghalt 1675. december 9-ikén.« Kétszáz esztendő óta állott ezen emlék itt a magányban, anélkül, hogy kincsvágy a vaskereszthez nyult vagy a kegyeletlenség az oszlopot megsértette volna. Aldott legyen a nép, mely halottait így tiszteli! Midőn Miguel a kereszthez közeledett és boináját, a bask sipkát, kezében tartva egy miatyánkot imádkozott azért, ki itt lelkét Teremtőjének visszaadta, a kereszt tövének megpillantá a fekete kutyát szikrázó szemével és agyargó fogaival. Nem, nem az ördög üldözte és rémítette őt, hanem saját rossz lelkismerete.

Bilbaóban azután hajóra szállt s azt hitte, hogy legalább ott meg fogja őt kimélni az irtózatos látomány; de ebben is csalódott, mert amint a hajó este San Sebastianóba ért, a földézetten látta a fekete kutyát szokott fenyegető magatartásával.

Miguel végre elveszthette eszét, mert egy este eltávozott a szülői házból, mely San Sebastian közelében feküdt, s a tenger partjára ment azon szándékkal, hogy életének s ezzel elviselhetlen kinjának véget vessen. Utközben újra megjelent előtte a fekete kutya — s ez a látomány, mely őt napról napra mindenütt üldözte, megerősítette őt bűnös szándékában. A parthoz érve egy sziklát keresett, melynek lábaihoz a hullámok legerősebben verődnek, hogy ezáltal is siettethesse halálát. Amint a sziklát megtalálta, azonnal fölmászott oda. Midőn azonban letekintett az örvénybe, melybe ugorni akart, s képzeletében elgondolta a borzasztó halált, mely reá vár, kezdett bátorsága tűnedezni, ha egyáltalán a gyávaság azon cselekedeténél, melyet öngyilkosságnak neveznek, bátorságról szólni lehet. Tekintetét elfordította a tengertől s bámulta a tuloldalon elterülő gyönyörű tájképet: a gyönyörű barátságos várost, távolabb mögötte a mosolygó zöld halmokat, fehérítő nyári lakásokat és virágzó kerteket, hallotta a vig énekeket és a fel-felhangzó lélekemelő harangozást, a távolból pedig egy hegyi kápolna mellett a tamburin lármázó hangját.

Miguel úgy találta, hogy az élet még a szerencsétlenekre nézve is szép, s felhagyott bűnös szándékával. Midőn a partról távozni akart, csekély távolságból aggodalmas segélykiáltást hallott s a mint oda nézett, a hullámokból egy szép női főt látott fölbukkanni s újra elmerülni. »Miguel! — Miguel!« hangzott kétségbesetten a hullámokból — s a szép fő újra föltűnt a habzó víztömegből. Miguel füleiben a szegény Augustina halálkiáltása hangzott, azon kiáltás, mely az ő leg-

nagyobb kinjára soha sem szűnt meg emlékezetében. S Miguel azon aggálylyal s azon halálmegvetéssel rohant a hullámokba, melylyel az atya sietne leányának megmentésére. Néhány percz múlva újra föltűnt, karjában egy fiatal lányt tartott, kit a dühöngő hullámok egész erővel el akartak tőle ragadni. Hosszu és borzasztó volt a küzdelem; mi dazáltal végre sikerült Miguelnek, összevrezve, kimerülten s az izgatottságtól félholtan a partra jutni a szerencsétlen leánynyal. A Miguel által megmentett fiatal hölgy egy gazdag madridi bankár leánya volt. Az apa a hála és öröm könyei között szorítá keblére leányának megmentőjét.

Miguel épen naplementekor érkezett újra haza, ugyanazon órában, melyben minden este a fekete kutyát látni szokta; de a fekete kutya nem jelent meg. Nap nap után mult, anélkül, hogy az állat mutatta volna magát, mignem egy napon Miguel háza előtt megjelent — nem a fekete kutya, hanem a gazdag madridi bankár, hogy hálája jeléül egy száz arany unciával tömött erszényt adjon neki át.

(Spanyolból.)

Fordította: — s — s

Isotta.

Cantù Caesar történeti elbeszélése.

Tizennyolez — husz éves koromban gyakran utaztam üzleti dolgokban vagy mulatságból a Como-taván Leccóból Colicóba. Akkoron még csak tervezve sem volt azon kényelmes és bámulatos ut, mely nem rég befejeztetett; gőzhajó sem közlekedett még akkor, s ennél fogva vásári hajón kellett azt az utat megtenni. A hajó este indult s reggel érkezett rendeltetése helyére. A társaság mindig nagyon vegyes volt: többnyire vásárról hazatérő kereskedők, néhány paraszt gazda és nő; ritkán volt valaki, kivel az ember társaloghatott volna. Az éj némán folyt le, ha csak a csendet olykor egy ima félbe nem szakította a szegény lelkékért, melyet a legidősebb hajós fenhangon kezdett mondani s melyet chorusban mindnyájan utána mondtak.

Egy rendkívül tiszta, holdvilágos éjen a hajó orránál állottam, átkarolva a vitorla fedél egyik oszlopát s álmodoztam, mint szokott az ember husz éves korában, tele legszebb ifju reményekkel álmodozni. Maig ezen remények közül a legkevesebb teljesült, a jövő méhében még sok van elrejtve, a legnagyobb rész azonban eltűnt, keserü csalódást hagyva maga után.

Amint véletlenül megfordultam, egy középkori, tiszteletreméltó külsejű papot pillantottam meg magam mellett, ki gondolatokba merülve a távolba nézett.

Beszélgésbe ereszkedtünk. Ő érintette a tudósok kutatásait a tóra vonatkozólag. Azután lekötötték figyelmünket sötét hegyeken izzó mészégető kemenczék, apró tűzhányó vulkánok hatásos koszoruja. Elpusztult kastélyokra figyelmeztetett, beszélt zárdákról, egy — nem tudom melyik — Theodoline királynőről, ki az ő állítása szerint a Varena fölött fekvő magas tornyot építette; és én mutattam neki az ismeretlen ok által előidézett barázdákat a tó csöndes vizszinén.

»Látja ön, mondám, mily tiszta kék az égboltozat!

A csillagok oda fenn nem úgy tűnek-e fel mint ugyanannyi fénysziketek a megmérhetlen légtengerben?«

»Igen felele, látásukra ki nem érez kebelében élénk ohajt, feljebb emelkedni mint ők, egy tisztább, enyészhetlen világozottságba?«

S némán szemléltük az eget, a hegyeket, a tavat.

Ez alatt közeledtünk Olcióhoz. A vízből homályosan kiemelkedett Bellagio e'őfoka, mely a Como tavát két ágra osztja.

A hajó legénysége az ottani kastély tulajdonosáról kezdett beszélni.

»Azok az emberek, kik előbb a kastélyt lakták, mondá egy öreg hajós, nem voltak mindig olyan jók, mint a mostani gróf ur; nem úgy van, tisztelendő ur?«

»Sajnos, nem voltak, felele a pap; különös dolgokat beszélnek rólok. De Istennek könyörületessége nagy s ő megbocsátott bizonyosan nekik is.«

Én nem tartoztam azok közé, kik egyszerű megjegyzésekkel megelégednek, s kértem körülmenyes ismereteket. Leültünk, s mindenki figyelmesen hallgatta, midőn a plébános elkezdé elbeszélését azon egyszerű és jóakaró módon, mely az isteni szeretet szolgálait oly szépen ékesíti.

* * *

A ki a bellagiói hegyfokot háromszáz év előtt látta volna, a természet bájait nem találja vala másképpen mint ma, de másak voltak a művészet művei. Akkor is ott pompázott a sötét tölgyfa s fenyő erdő, de még teljes ifju erőben. A fák közül egy ormókkal ellátott körfal fehérlett, melynek lőrésai a hajókra a Como taván gyakran halált és pusztulást szórtak, különösen a mussói várnagy, Gian Giacomo Medeghino háborui alatt. Ezen védmű minden oldalról körülvette a nagy, még fenálló kastélyt, melyet a Sforzák, Milano urai által marchesévé emelt Stanga épített. Hajdanában oly szép volt, hogy fejedelmek s királyok szálltak oda. Nem messze tőle volt látható a kapuczinusok templomának egyszerű tornya. Sajátságos eszmekepesolata a szent békének és kegyetlen háboruknak, szelid barátoknak és vad katonáknak, szenvedésnek és vigasznak, érez torkoknak, melyek tüzet és lángot szórtak és a harangok érez szájának, melyek a viharban eltévedt hajóst utbagazították.

A mint Medeghinót megfékeztek és onnan eltávolították, a mint V. Károly Milanót hatalmába kerítette és a pártokat féken tartotta, a háboru zaja megszűnt.

De nem szűnt meg a vihar Isotta keblében, ki ama kastélynak urnője volt. Ő még fiatal szépségű volt daczára harmincz évének; csak szemei árulták el lelkének nyugtalanságát. Egy este, fekete bársony ruhában és finom fehér musselin köténnyel egészen egyedül ült egy erkélyen, mely az akkor még nyárilakokkal be nem épített Tremezzinára s tovább az Intelvi-völgy hegyeire nézett. Bámulta, hogyan küldé a hanyatló nap melótt a san-zenói magaslatok mögött eltűnt volna, utolsó sugarát, mely remegő fényvel megaranyozá a csöndes tavat.

A szemlélődés órája volt ez. Ki nem érezte ezt még közöleték? Ki nem érzett édes buskomorságot a bizonytalan fényben csillogó estcsillag látásánál, nem

tért nyugodtan magába s nem pillantott vissza a multba? Nyugodt magábatérés, mondom, csak annál van kinek érzelmei tiszták, erényesek — de Isottánál nem volt ez az eset. A természet békéje, a szüretéről visszatérő paraszt nők távoli dala, a tó tükrén csöndesen tova sikló csónakok az ő szellemét is visszavezették azért nyugodt gondolatokra, ifju kora napjaihoz. Visszaemlékezett azon időkre, midőn még mint ártatlan leány visszavonultságban és nélkülözésben nyugodt, gondtalan életet élt azon virányokon, hol az Adda a Póval összefoly, a megerősített Pizzighetone és a tornyokkal koronázott Cremona között. Visszaemlékezett atyja, anyja szelid jóakarására, testvéreinek szeretetére, a háborítlan békében töltött napokra és az estimára, melyre édes álom következett. Azután hirtelen szemei elé tárult azon nap, melyen Lucillo, Marchesino Stanga fia, egész azon vidékig kiterjeszté lármás vadászatát és meglepve a bekövetkező éj által, atyja házában keresett szállást. S azon nap volt az ő nyugalmának utolsó napja. A nemes ifju értett hozzá, a nőket megnyerni; Isotta azonban meggondolatlan volt, s az atyai intelmek nem bírták szívéből gyökerestől kiirtani a csirázó gögőt. Az ifju szerelemről beszélt, elesábitotta őt, s ártatlansága oda lett. — A falusi leányból Cremona palotájának bámult és ünnepelel delnője lett.

A mint azonban a szerelem első fellángolása ellobbant, a nemes ember megvetette az alacsony származásu nőt s másoknak adott felette elsőseget. Isotta, ki az őt elcsábitó férfit soha sem szerette — mert csupán nagyravágyás vezette őt karjaiba — újabb bűnökben keresett szórakozást és feledést. A Stangapalotában nemsokára gyalázatos dolgokat beszéltek róla. A nemes ember elhatározta tehát, hogy őt közeléből elűzi; becsületérezése mindazáltal nem engedte meg, hogy a leányt, kit maga rántott egy erkölcsileg romlott társaság körébe, ismét visszataszítsa a semmibe, honnan őt kiragadta.

Az atyja által épített bellagiói kastély a legkényelmesebben s a legpompásabban volt berendezve. De a mióta a Cavargnonik s a francziák és spanyolok hivei portyázásaikon a tó partjait pusztították, nem lehetett többé ott nyugodtan élvezni a falusi élet kényelmeit, s azon vidék mindennapi küzdelmek színhelyévé lett. S még rosszabbá vált a viszony, midőn Mussóban a félt Medeghino befészkelte magát, ki megerősített állásában V. Károly és I. Ferencz tulnyomó hatalmának évek során át vitézül ellenállott.

Lucillo Stanga tehát az elhagyott bellagiói kastélyt adta az elhagyott Isottának lakhelyül, hogy ott, daczára száműzetésének, független, gondtalan életet éljen. Én azonban inkább meg sem említem, milyen életet élt ő ott. Mi haszna lenne a gyalázatosságokat föl-tárni? Medeghinónak néhány bravóját és gondolieréjét szolgálataiba fogadta, miután amaz fészkeből elűzetett. Épügy mint ő, kedvét találta benne viharban s rozsidőben a tóra menni, merész csínyekkel dicsekedni és másokat megrövidíteni, alkalmasint azért, hogy hozzá hasonló módon gonosz tettei által hirre vergődjék. Látjátok amott a sziklalapot? — Ha azon elragadóan szép helyet egyszer meglátogatnátok, egy mély hegyzúgot fognak nektek mutatni, honnan Isotta ledobatta kedve-

seit, mihelyt rájok unt. Ezt beszélte legalább a hír, mely a rosztat mindig tulozni szokta.

Életének ezen viszontagságteljes folyása vonult el kifáradt szelleme előtt, s midőn visszaemlékezett életének veszélyeire s büneire, érzé szívében fölébredni a lelkesmeretet, és ez daczára annak, hogy nem akart reá figyelni, hathatósan fölemelé szavát. Már jó idő óta gyakrabban elfogta őt ezen elégedetlen, komor hangulat, s ő felismerte, hogy csak szigorú vezeklés vagy becsületes szeretet nyithatja meg neki megint az utat a társadalomba. De hogyan volt megegyeztethető a vezeklés az ő könnyelmű életmódjával? Sulyos szerencsétlenség, vagy váratlan veszteség talán reá vitte volna őt; az unalom és unottság, melyek most kinözták, csak haszontalan kételyekre ingerelték, de erélyes elhatározásokra nem. A másik eszköz sokkal csábítóbbnak is látszott neki, mióta a szomszédban Gualberto Morone lovag letelepedett. A lovag a francziáknál és spanyoloknál annak idején oly hatalmas leceói gróf, Girolamo Morone fia volt. A gróf, midőn az akkori politikai viszonyok ohajtásai szerint alakultak, egyik fiának megszerezte a modenai püspökséget, a másikat pedig, Gualbertót államszolgalatba adta.

(Folytatása következik.)

T A R C Z A.

Az írás és a régi kéziratok.

(Folytatása és vége.)

Az bizonyos, hogy a pergament tartós, mert nem rozsdásodik meg mint a vas és nem korhad el mint a fa; a vatikáni könyvtár Virgiliusa a harmadik század óta áll fen s még legalább egyszer annyi ideig vagy tovább is meg fog maradni, ha valami más módon baj nem éri. A császári könyvtárban Párisban egy Prudentius van, mely még sokkal régibb a vatikáni Virgiliusnál, s Európának majdnem valamennyi nevezetesebb könyvtárában őriznek pergament-kéziratokat, melyek kora nyolcz-tizenhárom évszázad között váltakozik.

Tekintve tehát a pergament és a vellum tartósságát, még ma is birhatnók az ókor íróinak valamennyi műveit, melyek egy-némelyikéből jelenleg csak töredékeket ismerünk. De a tizenkettedik, tizenharmadik s tizennegyedik században a pergament igen ritka volt, nehezen lehetett szerezni és rendkívül drága volt, elannyira, hogy nagy földbirtokok eladásánál nem lehetett adás-vevési okmányt kiállítani, hanem az átadás csupán szóbelileg egy marok föld és kő vagy szalmaszál átnyujtásával történt tanuk jelenlétében. 1124-ben egy suffolki zárda apátja nem tudott annyi pergamentet szerezni, hogy egy bibliai másolatot illumináljon, és a wintoni püspök 1226-ban egy kis darabka pergamentért majdnem három forintot fizetett oly időben, midőn körülbelül 2 frt 20 krért nyolcz mérő búzát lehetett kapni s egy gazdasági naplóban ezt a jegyzetet olvashatni: »Juliusban eladtuk William Pyke rabszolgánkat s 13¹/₂ shillinget kaptunk érte.«

Az egyetlen akkor használatban levő íróanyagnak ezen drágasága a régi kéziratok kiirtására vezetett, a mennyiben a pergament-kéziratokat vízben kifőzték vagy oltatlan mészszel kilugozták vagy pedig kivakarták. Montfaucon ezt írja: »Ha a

tizenharmadik s tizennegyedik század összes könyveit pontosan megvizsgálják, azon meggyőződésre jutnának, hogy éppannyi van kivakart mint új pergamentre írva. Meg vagyok győződve, hogy sok szerző, kinek munkája a görög császárok idejében még megvolt, ezen könyvpusztítás alatt, mely a tizenkettedik században kezdődött s az egész tizennegyedikben tartott, elpusztult. Azonkor görög írói gyakran becses műveket vakartak ki, hogy saját műveiket irhassák az ekként nyert pergamentre vagy hogy más több példányban meglevő munkát másoljanak le.« Az egyház végre lépett közbe ezen könyvpusztítás megakadályozására s szigorúan megtiltotta, hogy bibliák vagy más szent könyvek »könyvpusztítóknak vagy gyógyszerészeknek« eladassanak.

Az újra beirt pergamentkéziratokat rescriptumoknak vagy palimpsesteknek nevezték és olykor sikerült óriási fáradsággal s kitartással az eredeti kéziratot kibetűzni. Ily módon tartatott meg szent Máté és szent János evangéliuma, Jezaiás próféta s az egyházi atyák néhány munkája.

Az ókorban leginkább megközelítette a mi mai papirosunkat azon anyag, melyet az egyiptomiak a papyrus-növényből állítottak elő, s innen ered a »papiros« elnevezés. A növény ropant buján tenyészett a mocsáros talajban s az álló tócsákban, melyeket a Nilus kiöntései okoztak. A papyrus sugár, egész hat méter magasságu s megfelelő vastagságu nádszár képez, melynek feje egy nagy bozontos csomóban végződik. A régi egyiptomiak ezen növénynek minden részét felhasználták. Gyökeréből különbözőféle házi eszközöket készítettek, maga a nádtörzs csolnakbordák készítésére szolgált, a növény béle táplálékot adott, a külső durva sejtekből ruhakelméket, vitorlákat, köteleket, cipőket stb gyártottak, a belső finomabb sejtekből pedig a híres íróanyagot csinálták.

A finom sejteket egy fatáblára rétegenként egymásra keresztbe rakták, Nilus-vízzel megnedvesítették, széles falapoczkákkal erősen összelapították, a napon megszáritották s végre kagylóhéjakkal simára csiszolták. Ily módon szilárd anyag keletkezett, melyre tintával jól lehetett írni s melyet anélkül hogy megtört volna, össze lehetett göngyölíteni. Idővel ez a papyrus-papír, az igaz, kissé porlós lett. A rómaiaknál ezen íróanyag gyártása igen magas fokra emelkedett. Tiberius császár alatt az egyiptomi papír nagy megadóztatása miatt papiros-zavar ütött ki, melyet csak akként lehetett lecsendesíteni, hogy a császár minden található papirost összeszedtetett s a senatus által egyenlően kiosztatta. Csak Theodorich góth király szüntette meg a hatodik század elején ezen terhes papiros-adót. A papyrus-kereskedés Egyiptomra nézve a saracensok által történt meghódításig igen jelentékeny bevételek forrását képezte. Néhány papyrus-kézirat a negyedik századból sőt még régiebbek is, melyeket a mumiák pólyáiban találtak, még olvashatók; Herculánium romjai közt, mely Kr. sz. e. 79-ben Pompejivel és Stabiaeval a Vezuv kitörése folytán elpusztult, találtak papyrus-kéziratokat, de ezek annyira meg voltak rongálva, hogy csak helyenkint s nagy nehezen voltak kibetűzhetőek. A leghíresebb papyrus újabb időben az Ebers által talált darab.

A papirgyártásban további haladást képez a gyapotpapiros, melyet Casiri állítása szerint Amru József arab talált föl 706-ban s a melyet kezdetben Buchara városban gyártottak. Mások szerint ezen papirost a tizennegyedik században találták fel.

A mi rongypapirosunkat közönségesen keleti találmánynak tartják, de a feltalálás ideje valamint a feltaláló neve ismeretlenek. Clugny Péter apát 1120-ban egy értekezést irt a zsidók ellen, melyben határozottan említést tesz »régirongyokból és

egyéb közönséges holmiból készült papírosról. A legrégebb kéziratok egyike rongypapírra a rintelni könyvtárban látható (hajdan egyetem és vár Schaumburg grófságban). E kézirat egy 1239-ben kelt okmány, aláírva Schaumburg Adolf gróf által. Igen régi, ily papírosra irt okmány azon levél is, mely a nürnbergi german muzeumban őriztetik s mely az 1283—1311 körüli időszakból való. Casiri azt mondja, hogy az Escorialnak még kevéssé átkutatott könyvtárában rongypapírosra irt kéziratoknak kell lenni, melyek még a tizenkettedik századból származnak. Angliában ezen papírost már régebben használták.

Az első tulajdonképeni papírosmalom, melynek létezéséről régi iratokban említés történik, Anconában a Fabriano kastély mellett állott s már 1340-ben létezett. Innen terjedt el lassankint tovább a papirgyártás. Különös, hogy az angolok, kik most egész Európában a legszebb és legtöbb papírost gyártják, sokáig nem tudtak ezen iparágban jelentékeny előhaladást tenni s még a tizenhetedik században is Franciaországból látták el magukat legnagyobb részt a szükséglettel.

A kéziratokat festvényekkel s egyéb díszítványokkal ellátni, igen régi szokás. A british muzeumban Londonban van egy papyrus, melyet William Hamilton egy mumiánál talált Thébában, s melynek mind az öt hasábján az ó-egyiptomi istenizetelet tárgyaira vonatkozó rajzok vannak. — A tiz parancsolat héber kézírata arannyal és színes díszítványokkal van ékítve. De a legkitünőbbel e tekintetben csak a keresztény egyház régebbi korszakában találkozunk. Szent Jeromos a negyedik században a Szentírás másolatairól tesz említést, melyek bíbor pergamentre nagy arany és ezüst betűkkel írvák. A bécsi császári könyvtárban szent Lukács evangéliumának egy másolata látható, mely majd ezerötven esztendő, bíbor pergamentre arany betűkkel van írva, huszonhat levélből áll, melyek negyvennyolcz, nagy gonddal készült aquarell képpel vannak díszítve. A Harlei-féle kéziratok között a londoni british muzeumban van egy gyönyörű másolata a négy evangéliumnak a nyolczadik századból, arany betűkkel, minden oldal két hasábra van osztva, melyek mindegyike drága kerettel van környezve. Minden evangélium kezdő betűje egy egész oldalt foglal el s gazdagon van illuminálva. Bámulatos, hogy mennyi időt és mennyi türelmet kellett ily díszművekre fordítani: egyetlen egy kötet kiállítása olykor ötven esztendőbe került. A Sir Burrell könyvtárának eladásánál 1796-ban egy gazdagon díszített biblia-kézirat is volt pergamenten, melynek írója, Guido de Jars, mint kézírata bizonyítja, egy félszázadnál tovább dolgozott rajta. A másolást negyvenéves korában kezdte s kilencvenéves korában 1294-ben végezte be.

A legrágább könyvekhez használt pergament bíbor színre volt festve, mert az arany és ezüst betűk hozzá igen jól illettek. Ezen híres szín, melyről a görög császárok »porphyrogenetes«-eknek, bíborban születetteknek nevezték magukat, sötét vérvörös volt és igen erős szaga volt. Csak a császár palotájának és személyének állott szolgálatára. A bíbort elfogadni annyit tett mint a császári hatalmat bitrolni.

A régi bibliák ezen belső fényének teljesen megfelelt a külső drága kiállítás is. Egy régi brit király, Ina, ki állítólag a glastonburyi apátságnak az akkori időkhöz képest roppant kincseket ajándékozott — például 1320 kilogramm ezüstöt egy kápolnához s 132 kilogramm aranyat egy oltárhoz — a négy evangéliumot gazdag kötésbe foglaltatta drága kövekkel és aranyozással. — Dagaeus, enniskilleni apát Irhonban, ki 857-ben halt meg, híres volt a könyvek kötésében arany- és drágaköfedeleibe. A mi prózai korszakunkban fogalmunk sem lehet azon

idők tisztult ízléséről és pompájáról. Egy győzelem alkalmával, melyet Childebert frank király a góthok felett kivivott, a templomi kincsek között husz darab szekrénykét talált drágakövekkel kirakott tiszta aranyból, melyek a szent evangéliumokat tartották.

A legmagasb állású személyek sem tartották méltóságokon alulinak kedvenczkönyveket vagy vallásos tartalmu munkákat arany és ezüst írásban másolni. Theodosius császár sajátkezűleg másolta az evangéliumokat arany betűkkel. Montfaucon azt mondja, hogy a görög birodalomban számos nemes követte az ő példáját, magán könyvtárakat alapítottak, a nyilvános könyvtárakból könyveket másolván le maguknak. Egy ideig nagy divatban volt, hogy fejedelmek és urak állandó másolókat tartottak a pergamusi 200,000 vagy az alexandriai 700,000 kötetből álló könyvtárakban, melyek azonban tudvalevőleg majdnem teljesen elpusztultak.

A negyedik századtól kezdve a zárdák látták el a külvilágot másolatokkal. Ha nem adtak volna a zárdák menhelyet a könyvtáraknak, ha nem lettek volna tudományokért lelkesülő apátok és szorgalmas szerzetesek, úgy nagyon keveset tudnánk ma az ógörög és római classicus művekről. Minden nagyobb zárdában volt egy íróterem, hol a szerzetesek könyveket másoltak. Elővigyázati szabályok gondoskodtak róla, hogy tollhibák lehetőleg elő ne forduljanak, később azonban, midőn a könyvek kereslete nagyobb lett, egy egész szoba másolói számára csak egy tollbamondó volt, s így könnyebben becsusztatott egy-egy hiba a másolásokba. E miatt több szerző munkája végére ilyes figyelmeztetéseket irt: »A mi Urunk Jézus Krisztus nevében s az utolsó ítéletre, midőn ő meg fog jelenni, hogy ítéljen igazak és bűnösök felett, kérve kérlek, hogy hasonlítsd össze a mit leirtál s javítsd ki, s ezen figyelmeztetést is ird hozzá a másotathoz.«

Ily írótermek berendezésére nagy urak gazdag ajándékokat adtak a zárdáknak. Egy normann báró 1086-ban a st-albansi apátságnak nagy összeget adományozott ezen célra, egy apátság két malmot kapott, a wintoni St Swithin zárdához 1171-ben egy egész épületet építtetett csupán arra a célra, hogy abban írótermeket rendezzenek be. A glastonburyi apátságban egyetlen apát kormányá alatt, ki 1300-ban halt meg, nyolczvanöt kötetet másoltak s festettek; midőn a gazdag croylandi apátság 1901-ben leégett, hétszáz kötet könyv lett a lángok martaléka, melyeknek legnagyobb része azon zárdában lett leírva.

Szent Bruno az általa alapított karthausiaknak örökös hallgatást parancsolt, s nem engedett meg más foglalkozást mint imádkozást és könyvek másolatát. S dacára ezen szigoru szabályoknak ezen rendnek egy időben százhetvenkét zárdája volt, melyekben meghatározott órában a szerzettagok között tinta, toll, pergament és lemásolandó könyvek osztattak ki.

Végül még egy különös kéziratról kell említést tennünk, mely a weimari könyvtárban őriztetik s mely állítólag az alchemiának igazi titkát és quintessentiáját foglalja magában, de csupa tiszta lapokból áll, melyen az írásnak még csak nyoma sem vehető észre.

H—nd.

Előfizetési felhívás

„Katholikus Hetilap“ 1879. július—decemberi folyamára

Bizalomteljesen kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésök június hó végével lejár, hogy megrendeléseiket a

»Katholikus Hetilap« 1879. július—decemberi félévi s illetőleg július—szeptemberi negyedévi folyamára megújítani s lapunknak ismerőseik s barátaik körében új előfizetőket szerezni méltóztatnának. Előfizetési díj: félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Az előfizetési pénzeket kérjük a Szent-István-Társulat igazgatóságához (IV. Lövész-utca 13. sz.) címzettetni. — Egész évre is még lehet előfizetni 4 frtjával. — Budapest 1879. június 10.

Ágoston Antal, szerkesztő.

RÖVID HIREK.

— Legfelsőbb adományok. A király ö Felsége a kisjenői róm. kath. templom helyreállítási költségeire 100 frtot, a lipótószentmiklósi izr. hitközségnek temploma, iskolája és kórháza fölépítésére 300 frtot, a pichneyi görög kath. s a német szamojai r. kath. hitközségnek iskolaépítésre egyenkint 100 frtot adományozott magánpénztárából.

— Rudolf trónörökös ö fensége spanyolországi utjából mult hó 25-ikén szerencsésen visszaérkezett s egyenesen Ischlbé felséges szülei látogatására ment.

— Fm. Simor János bibornok herceg-primás ö eminentiája a szalkai iskolára 300 frtot, a zsitvagyarmati iskolára 800 frtot, a komáromi apácák intézetének 500 frtot, a révfalusi templomnak 200 forintot, a csallóközi jég- és vízkárosultaknak 3000 forintot adományozott.

— A fm. bibornok herceg-primás ö eminentiája Grundl Ignác nemrég elhunyt doroghi lelkész és természettudósnak nagyszerű botanikus gyűjteményét és szakkönyvtárát megvásárolta, tudományos elrendezésével pedig dr. Feichtinger Sándor urat, a jeles tudóst és orvost bízta meg. Mivel pedig a megvásárolt gyűjtemény oly gazdag, hogy másod harmad példányai is vannak, ö eminentiája elhatározta, a gyűjtemény elsődletét a nagyszombati gymnasiumnak, a másodlatot a papnöveldeknél, a harmadlatot pedig az esztergami főgymnasiumnak ajándékozni.

— Fm. Haynald Lajos bibornok kalocsai érsek ur ö eminentiája előtt mult hó 25-kén tisztelgett a kalocsai főegyház-megye papsága, hogy a fiui kegyelet s alattvalói hódolat hangján tolmácsolja örömét s őszinte, forró szerencsekívánatait bibornokká történt kinevezetése alkalmából. A főegyház-megyei papságnak több mint egy negyedrésze jelent meg e czélből Kalocsán: az összes dignitariusok, a tizenkét espereskerület küldöttéi és a hitelemzők képviselői. Ft. Probojcsévics János prépost, szabadkai plébános volt a szónok, ki ékes latin beszédben tolmácsolta a papság érzelmeit. Ö eminentiája szokott fényes ékezzólásával válaszolt. E tisztelgést délben fényes lakoma követte az érseki palotában. — Ö eminentiája annak emlékére, hogy a lelkészkezdő megyei papság oly fényes számban s oly meleg érzéssel telt szívvél jelent meg előtte a bibornoki kitüntetés alkalmából tisztelni, mint a »Kalocsai Néplap« írja: **20,000** forintnyi nagylelkű alapítványt tett újból, oly formán, hogy annak fele az elagott papok, másik fele a kalocsa főegyház-megyei kántortanítók nyugdíjintézetének alapjaira fordítottassék.

— A lipótvárosi bazilika talán csak el fog végre készülni s talán még a mostani generatio is megérheti befejezését. Az idén legalább valamivel serényebben látszik folyni a munka, mert hetvenezer forint áll a folyó évben rendelkezésre.

Valóban ideje volna már, hogy az építkezési munkálatokat nagyobb buzgósággal folytassák.

— A Széchenyi-szobrot f. évi november 3-dikán fogják leleplezni, azon nap évfordulóján, a melyen Széchenyi egyévi jövedelmét az Akademiának felajánlotta.

— A székesfehérvári kiállítás bíráló bizottsága által megítélt kitüntetések lajstroma, melyet a központi választmány megbízásából dr. Czobor Béla választ. jegyző állított össze, megjelent s 94 lapra terjed. Az összes kitüntetések száma 2164, a mi talán tulságosan is nagy szám a 2916 kiállítóhoz arányítva.

— Az iparmúzeum Selmechről régi ipartárgyakat kapott, a többi között majolikatányért 1660 évszámmal s egy tálal 1704-ből. Ezek újabban bizonyítják, hogy a porcellán behozatala előtt a majolika-gyártás virágzott hazánkban s Selmech környékén is volt ilyen gyár.

— Halálozások. — Gajzágó Antal birtokos Kolozsvárt, 75 éves korában. — Alszegehy János polgári iskolai zenetanár A.-Lendván. — Szentkatolnai Cseh Lajos háromszéki közigazgatási tisztviselő, 77 éves korában.

— Caraffa di Traetto Domokos bibornok és beneventói érsek június 16-ikán 74 éves korában jobblétre szenderült. — A custozzai ossarium, hol az 1866. csatában elesett olasz és osztrák-magyar katonák csontjai közösen pihennek, mult hó 24-ikén nagy ünnepélyességgel szenteltetett föl. Monarchiánkat az ünnepélynél Thun gróf altábornagy és Ripp ezredes képviselték. — Franciaországban e század elejétől 1877 végeig összesen nyolcz milliardnyi aranypénz veretett. — Az egyiptomi alkirályt, Izmail pasát a török szultán letette. Helyette Tefik pasa kiáltatott ki alkirálynak. — Afghansztánban elpusztult várost és igen sok régiséget fedeztek föl. — Párisban egy Traján császár idejéből származó kis arany érem árverésen 1780 frankon kelt el. — »Magyar Amerika« czim alatt magyar hetilap indult meg Uj-Yorkban, melyet Löw Vilmos és Mogyoróssy Árpád szerkesztenek s adnak ki az ottani magyarok számára. A lapban angol és német szöveg is van.

— Igercsics Miklós szabómester (Budapesten, IV. Lipótutca 6. sz.) készít mindennemű polgári és papi öltönyöket, s ajánlja magát különösen a ft. klerus becses figyelmébe és pártfogásába. Megrendeléseknél kéri a pontos mértéket vagy a megfelelő régi ruhadarabot mintául beküldeni.

— Pályázat. Nógrád vármegyében kebeleztet Alsó- és Felső-Told községekben a kántortanítói állomás megürülvén annak betöltésére folyó évi július 10-ikére pályázat hirdettetik. Jövedelme: Tisztességes szabad lakás; — $2\frac{3}{4}$ hold első minőségű szántóföld, — 1081 öl rét, — $3\frac{3}{4}$ hold legelő, — 75 házas pártól $\frac{1}{2}$ pozs. mérő buza, és 10 kr. — tanításért 3 pozsonyi mérő rozs, és 1 frt 20 kr. — 1 öl tűzifa, — és a szokásos stola. — Pályázni kívánók nagyméltóságú Peitler Antal József váci püspök ur ö excellentiájához címzett, s kellőleg felszerelt folya modványokkal ellátva a kitűzött napon a helyszínén jelenjenek meg. Kelt Szőlőlőson 1879. június 26-ikán.

Bánó Imre s. k. ecsegh-ker. tanfelügyelő esperes.

IRODALOM.

— A »Magyar Lexikon«-ból megjelent a 30. és 31. füzet. A harminczadik füzet, mely »Betegápolás« című czikk-től egész Bianchiig terjed, a harmadik kötet be van fejezve. Melléklete Magyarország átlagos hőmérséki viszonyait feltüntető térkép. A 31. füzet Bianchi — Birma czikksorozatát tartalmazza melléklete: vasuti kocsik rajza. Minden füzet külön is kapható. Ára 30 kr.

— Szünidői Emlék cím alatt a Mária congregatio Kalocsán egy csinos kis füzetkét adott ki, mely intelmeket tartalmaz a tanuló ifjúsághoz, hogy sz. Alajos példáján buzduljon s ügyekezék őt követni. A füzetkét egy csinos fénykép díszíti, mely a lourdesi Szűz Mária képek másolata. A füzetke 14 lapból áll.

— Megjelent s beküldetett: »A házi nevelés. Példákban előadva. Szülők, nevelők s különösen községi népkönyvtárak számára.« Irta Zámolyi Varga Mihály. Budapest. Franklin-társulat. 1879. Nagy 8-rét, 1—318 lap. Ára 1 frt 50 kr. A munka kizárólag a testi ápolással foglalkozik.

— Aigner Lajos becses »Nemzeti Könyvtára«-ból újra három füzet jelent meg. A 25. és 27. füzet hozza Vitkovics Mihály műveinek 3—4. részét, a 26. füzet pedig Zrinyi Miklóstól a »Szigeti veszedelem« 6—10-ik énekét tartalmazza. Ezen »Nemzeti Könyvtár«-nak, mely oly könnyen megszerezhető — füzetenkint 30 kr-ával — nem volna szabad egyetlen családnál sem hiányoznia.

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

junius 26-ikán tartott választmányi ülése.

Elnökölt: Tárkányi Béla, apát-kanonok, Szent-István-társulati alelnök.

A római utjából szerencsésen visszatért alelnök Tárkányi Béla önga szívélyesen üdvözölvén az igazgató-választmányt, örömmel jelent, hogy ezen utjának fénypontját most is azon kegyes fogadtatás képezte, melyben őt pápa ő Szentsége május 11-ikén esti 8 órakor magánaudientián részesíteni kegyeskedett. Ez alkalommal ő Szentsége trónzsámolyához letévén a társulat hódolatát az alelnök, egyszersmind bátorságot von legmélyebb hódolattal kifejezni háláját azon atyai kegyességért, melynél fogva ő Szentsége az árviz által sujtott Magyarországot nagylelkű segélyével vigasztalni kegyeskedett, és most új biborral fölékesíteni készül a magyar egyház és haza nagyérdemű fiában a kalocsai érsekben.

Ő Szentsége szokott kegyességgel fogadván a társulat hódolatát, elérzékenyülve emlékezett meg Magyarországról, melynek magas hivatását a kereszténység ügyének terjesztésére nézve a történelem oly fényesen bizonyítja, bár annyit tehetett volna (ugymond) most fölsegelesére, mint atyai szive kívánta. Ugyanazon Magyarországot akarja kitüntetni az új bibornokban, a kalocsai érsekben, kit nagy szellemi tehetség, kitűnő főpásztori erények, magas mivelttség, fáradhatlan tevékenység, kifogyhatlan jótékonyosság s egyéb jeles tulajdonok legméltóbbá tesznek arra, hogy őt az egyház bibornokai sorába emelje.

Ezen alelnöki jelentésnél szebb alkalmat nem is találhatott volna a választmány az új bibornok ő eminentiája iránti hódolata kifejezésére, melyet azonnal határozattá emelt, — benne, mint egyik lelkes védnökében a társulat magát is meg tisztelve érezvén.

Társulati alelnök bemutatta Soos Mihály: »A keresztény álláspontja a természetben« című műve II. kötetét, mely a társulati tagoknak tagilletményül fog kiosztatni.

A következő új tagok jelentettek be: alapítótag: Bihari Ferencz rézbányai plébános. Rendes tagok: Majerszky Vilmos nagyabonyi városi irnok; Borkovics János felsőpetényi gazdatiszt; Klein Lajos lugosi főgymnasiumi tanár; Paulovics József cz. kanonok turócszucsányi esperes és plébános; Bursák István mosóczi plébános; Riedl Alajos neczpáli pléb.; Lulják Károly szentilonai plébános; Pausch Károly szentmiklósi plébános; Reiprich Antal szentpéteri plébános; Fukasz József turócszucsányi segédlelkész; Csathó Ferencz tövisi plébános; Füle: Lajos gyulafehérvári székesegyházi segédlelk; Tomaso vszky Imre nagybányai főgymnasiumi tanár; Róthy László szombathelyi tanító; Adamovich Pál martinyai tanító; Ráthner Mihály némethidegkuti pléb.; Szentpétery Lajos kántortanító; Bartay István butkai segédlelkész; Cserny Gyula villányi káplány; Postai olvasó kör Budapesten; Geller József könyvkötő Budapesten; Scipiadés János jászárokszállási köz- és váltóügyvéd; Mildner Béla poroszlói kápl.; Sándor János csesztregi káplány; Mayer Lajos kir. járásbíró Csornán; Somogyi Károly vásárhelyi káplány; Tihanyi Endre nagycsalomjai pléb.; Póka István egri főkáptalani kasznár Egyeken; Tömöry Károly nagykereskedő Bpsten.

A titkár jelentette, miszerént néhai Markovics János veszprémi kanonok végrendeletében egyik általános örökösévé a Szent-István-Társulatot is nevezvén, azon 4300 forinton kívül, mely a társulatnak 1875. május hóban kifizettetett, f. évi május 9-ikén még 300 frt küldetett be a végrendeti végrehajtó által mint végleges osztályrész; néhai Stumpf Antal volt felsővadászi plébános 20 forintot hagyományozott a társulatnak. Egy névtelen Bécsből a társulat céljainak előmozdítására 200 frtot adományozott.

A pénztári kimutatás szerént f. évi január 1-től bezárólag junius 26-ikáig bevétel 34,723 frt 69 kr, kiadatott 34,130 frt 94 kr, pénztári maradék 592 frt 75 kr.

Az ügynökség által aprilis és május havában eladatott 22,383 példány könyv, 2,786 darab szent kép, 914 darab egyéb nyomtatvány, készpénzben bejött 5496 frt 50 kr.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Gervay Mihály miniszteri tanácsos és Éberling József budavári nyugalmazott plébános tagok kérték fel.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Sz.-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Szár az Mihály málczei plébános	50	—
Glatz Pál cz. kanonok, alesperes felsőludányi plébános	25	20
Oldall Ödön egri főegyházmegyei áldozár	81	90
Simon Endre esperes kerellőszentpáli plébános	22	10

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1879. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)